

Zločin u Berku (opt. Milorad Momić)

Izvještaji s rasprave

3. studenoga 2011. godine - otvaranje glavne rasprave, dokazni postupak

Postupak prate: Veselinka Kastratović i Vlatka Kuić, promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka i Đuro Ivković, Ured OEES-a u Zagrebu

Optuženik se nalazi u pritvoru u Osijeku. Iz novinskih članaka smo saznali da je optuženik uhićen i da ga je Francuska dana 2. rujna 2011. godine izručila Republici Hrvatskoj. Uhićen je temeljem tjeralice Interpola koja je raspisana u veljači ove godine. Republika Hrvatska izručenje je tražila zbog ratnog zločina protiv civila (ubojstvo jednog hrvatskog civila i mučenje više njih 1991. godine u Berku). Optuženikovo izručenje tražila je i Republika Srbija, gdje je osumnjičen da je počinio zločin protiv čovječnosti u Srebrenici 1995. godine. Opt. Milorad Momić francuski je državljanin od 2006. godine. Iz novinskih članaka se saznaje da mu je novo ime Guy Monier.

Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Vukovaru, Rješenjem br. Kv-169/11 od 6. listopada 2011. godine, razdvojilo je kazneni postupak u odnosu na ovoga optuženika.

Nakon što je **Predsjednik Vijeća** objavio predmet glavne rasprave i sastav vijeća od optuženika je uzeo osobne podatke. Optuženik je rekao da je isključivo državljanin Republike Francuske, da drugo državljanstvo nema, da je po nacionalnosti Francuz. Mjesto njegova boravišta je u Francuskoj.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara pročitao je preciziranu optužnicu br. K-DO-42/01 od 12. listopada 2011. godine.

Optuženik je izjavio da je optužnicu razumio, hrvatski jezik razumije, suglasan je da se postupak provodi na hrvatskom jeziku. Za branitelja je angažirao odvjetnika Tomislava Filakovića iz Osijeka. Svoju obranu će dati, na pitanja će odgovarati. Rekao je da se ne smatra krivim za djelo koje mu se preciziranom optužnicom stavlja na teret.

U dokaznom postupku na današnjoj raspravi saslušano je četvero svjedoka. Svjedocima je predloženo da su već ranije davali svoje iskaze u fazi istrage, kada se istraga provodila za pedeset i više osumnjičenika, no, da se danas vodi razdvojeni postupak u odnosu na opt. Milorad Momića.

Svjedokinja Ana Marić

rekla je da je čula od Marice Mitrović i Anđelke Rušnov, te od drugih ljudi, dok je bila u progonstvu, da je optuženik sa drugim osobama učestvovao u odvođenju njezina supruga i drugih osoba iz Sotinačke ulice, gdje je svjedokinja stanovala. U kritično vrijeme svjedokinja nije bila u Berku i nema neposrednih saznanja. Od Marice Mitrović je čula da je Nebojša Kvočka tukao svjedokinjina sina i to tako da ga je tukao po rukama ispruženim na jedno bure. Ruka svjedokinjina sina je tom prilikom slomljena, a ona se u to uvjerila na ekshumaciji obavljenoj osam godina kasnije, kada je tu povredu vidjela na skeletu.

Svjedokinja Jelena Mitrović

rekla je da je optuženik doveo Šljivančanina do kuće u kojoj je živjela. Sam optuženik u dvorište njezine kuće nije ulazio, ušao je sam Šljivančanin. Dok je bila u logoru u Penavićevoj kući samo je ponekad vidjela optuženika. Za optuženika ne zna ništa konkretno. Pojašnjavajući razliku u

odnosu na iskaz iz istrage, svjedokinja je rekla da se ne sjeća da je optuženik nekoga provodio od hangara do Penavićeve kuće.

Optuženik je prigovorio iskazu svjedokinje. Rekao je da ne poznaje Šljivančanina, nikada nije vodio nikakvog oficira, te da nije ulazio u Penavićeve kuću. Kuća u kojoj je živio u Berku nalazi se dvije kuće dalje od Penavićeve kuće i tuda je jedino prolazio.

Svjedok Mato Mitrović

rekao je da za optuženika ne zna niti što je radio niti gdje je bio u kritičnom periodu. Ne sjeća se da je optuženika u kritično vrijeme vidio.

Svjedokinja Marica Mitrović

rekla je da je optuženika vidjela jednom i to peti dan nakon 2. rujna 1991. godine (dan okupacije Berka), u dvorištu njezine kuće. Kod bunara su sjedili Ivo Garvanović, Mato Garvanović, Kujundžić, Ivančić, njih otprilike 5 – 6 koji su bili pušteni iz zatvora u Beogradu. Donijela im je hrane. Tu su došli dva svjedokinji nepoznata mlada mještanina Berka i rekli optuženiku da udari nekoga ili eventualno sve od navedenih osoba, jer su to „ustaše“. Na to je optuženik odgovorio: „Zašto bih ih udario, ništa mi nisu napravili, vidio sam ih možda jednom godišnje“. Dodao je da su to poštene ljudi. Optuženik je bio u civilnoj odjeći, oružje nije imao. Osim toga događaja svjedokinja se ne sjeća da je optuženika više vidjela. Dodala je da je ona ostala u Berku, da su mnogi za vrijeme rata bili u Zagrebu i da mnogi govore da su od nje nešto čuli.

Ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **5. prosinca 2011. godine u 10,00 sati**. Na ročište će biti pozvani svjedoci: Anđa Rušnov, Vitomir Garvanović, Slaven Kujundžić i Ivica Rušnov.

5. studenoga 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu su pratili: Veselinka Kastratović, monitorica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, Đuro Ivković, predstavnik Ureda OESS-a u Zagrebu, srodnici optuženika

U nastavku dokaznog postupka saslušani su svjedoci:

Slaven Kujundžić (iskaz je dao dana 23. veljače 1999. godine u Osijeku)

Iz Berka je otišao 2. rujna 1991. godine, nema neposrednih saznanja o događajima u Berku. Od susjeda koji su bili u logoru u Berku: Anđe Rušnov, Mare Kujundžić, Danice Rušnov, Evice Penavić i još nekih je čuo da je opt. Milorad Momić zajedno sa drugima ubijao ljude u Berku. Marija Gvozdanović mu je rekla da je vidjela optuženika kada je bila ranjena.

Svjedok je u istrazi, a i na današnjoj raspravi, rekao da je od Milenka Macure zvanog «Mazgan» i Mirka Momčilovića, obojice iz Orolika, čuo nakon reintegracije, da su čuli da su optuženik i Žarko Kvočka odveli na Šarviz dol Marijana Kujundžića, Željka Orea i još dvojicu mještana Berka. Kada su Momčilović i Macura došli na Šarviz dol vidjeli su optuženika i Žarka Kvočku gdje stoje kraj četiri mrtva tijela.

Optuženik je stavio prigovor neistinitosti iskaza ovoga svjedoka.

Vitomir Garvanović (iskaz dao 5. travnja 1993. godine u Puli)

Dana 2. rujna 1991. godine je ranjen, odveden u Orolik, potom u Negoslavce u ratnu bolnicu. Nakon što je rana djelomično sanirana odveden je u Novi Sad. Bio je zatočen i u logoru u Sremskoj Mitrovici

te je išao na razmjenu. U Berak nije dolazio do mirne reintegracije Podunavlja. O događajima u Berku čuo je od svojih sumješтана. Čuo je da je optuženik sudjelovao u napadu na Berak dana 2. rujna 1991. godine te u odvođenju mješтана Berka u logor. To mu je pričala Evica Penavić, Marica i Mato Mitrović.

U Orolik su dovedeni ranjeni zarobljenici: svjedok Vitomir Garvanović, Zlatko Ore, Predrag i Mladen Kegelj, Zvonko Štivić, Ivica Juratovac, Petar Gvozdanović, Josip Mrkonjić, Tomislav Mrkonjić, Ivan Žunabović, Marijan Kujundžić, Željko Ore. Bili su smješteni pod jedno drvo. Svjedok je ležao na leđima, imao je ranjenu ruku. Ostali zarobljenici su ležali licem prema zemlji. Svjedok je vidio optuženika u Oroliku, u štabu, naoružanog. Vidio je kada su opt. Milorad Momić, Predrag Pribičević zvan «Prćija», Dragiša Nonković zvan «Krla», Veljo Grčić i još dvojica njemu nepoznatih osoba, šakama i nogama tukli Stanka Penavića. Srušili su ga na tlo, «cipelari», vidio je modrice po licu Stanka Penavića. Misli da je bio i u nesvjesti, ali nije siguran. Dovukli su ga i ostavili među ostalim ranjenim zarobljenicima. Nakon nekog vremena odvezli su ih na nogometno igralište u Orolik.

Svjedokova baka, Kata Garvanović, ostala je u Berku. Ubijena je metkom. Bio je na ekshumaciji. Od Marije Gvozdanović je saznao da je baka ubijena metkom. Nema saznanja tko ju je ubio. Nema saznanja tko je silovao mještanku XX Berka, ona mu to nije rekla.

Optuženik je stavio prigovor na iskaz ovoga svjedoka. Rekao je da je u Oroliku bio par dana, ali da nikoga nije tukao.

Anda Rušnov (iskaz davala 24. svibnja 1994. godine, 20. listopada 1994. godine, 23. svibnja 2002. godine i 4. studenoga 2005. godine)

U svojim ranijim iskazima: 24. svibnja 1994. godine, 4. studenoga 2005. godine, svjedokinja ništa nije govorila o optuženiku. U odnosu na zapisnik od 20. listopada 1994. godine danas je precizirala da je optuženik cijelu njezinu ulicu vodio u logor, koji je bio u hangaru u Berku, dana 2. listopada 1991. godine. Toga dana bila je sa svekrvom u kući, pekle su kruh. Došli su i rekli da jedna od njih ide na neki sastanak i svekrva je rekla da ide svjedokinja. Na to je došao opt. Milorad Momić i rekao da sve ostave i da moraju svi ići. Svjedokinja se iste večeri vratila kući po topliju odjeću. U kući je zatekla, između više osoba, i opt. Milorada Momića. Stvari u kući su bile ispreturane. U odnosu na zapisnik od 23. svibnja 2002. godine svjedokinja je danas precizirala da se ne sjeća da je optuženik dolazio u logor koji je bio u Penavićevoj kući, ne sjeća se da bi odvodio pojedine žene u susjednu kuću Mate i Marice Mitrović.

Svjedokinja je više puta ponovila da je optuženik odveo cijelu ulicu, neki su ljudi ubijeni, neki su nestali, a «on mora znati što je sa njima. Valjda netko mora odgovarati za taj naš kraj». Rekla je da je optuženik dana 2. listopada 1991. godine rekao njezinu bratiću Marku Kujundžiću da kamion «Rabu», vlasništvo osječke firme «Gradnja» mora odvesti u zadrugu u Berku. Marko Kujundžić joj je to rekao u logoru u Berku. Rekao joj je i da je optuženik vozio taj kamion po Berku.

U odnosu na iskaz koji je svjedokinja dala 20. listopada 1994. godine, otklanjajući razlike u kazivanju, Predjednik vijeća pitao je svjedokinju je li opt. Milorad Momić zajedno sa drugim četnicima tukao nju, svekrvu i strinu. Svjedokinja je rekla da nije u svom iskazu govorila da bi nju, svekrvu i strinu tukao optuženik. Nema saznanja da bi opt. Milorad Momić silovao mještanku Berka XX.

Optuženik je stavio prigovor na iskaz. Rekao je da nije bio kod svjedokinje kada je tjerana u logor.

Ivica Rušnov (iskaz dao 24. veljače 1999. godine)

Iz Berka je otišao 2. rujna 1991. godine. Nema neposrednih saznanja o događajima u kritičnom periodu u Berku. Čuo je od supruge i drugih mješтана što se dogodilo. Rekao je da je opt. Milorad Momić bio nacionalist i ekstremna osoba još od ranije.

Radi otklanjanja razlika u iskazu i današnjeg iskaza, Predsjednik vijeća pitao je svjedoka jesu li Petrovići? Svjedok je rekao da o tome nema saznanja, jer nije bio u Berku. Nema saznanja niti o ubojstvu Kate Garvanović, Ljubice i Tunice Garvanović.

Predsjednik Vijeća upozorio je stranke i sudionike postupka da teba preispitati daljnju opstojnost pritvora, sukladno odredbi čl. 107. st. 2. ZKP. **Zamjenik ŽDO iz Vukovara** predložio je da se pritvor produlji iz istih razloga zbog kojih je produljen i prošli put (optuženik je pritvoren nakon što je, temeljem međunarodne tjevalice, izručen iz Francuske). **Branitelj** se načelno protivio pritvoru, ali činjenica je da obrana za sada nema drugih prijedloga, a s obzirom da je opt. Milorad Momić uhićen temeljem tjevalice, odluku prepušta Vijeću.

Vijeće je optuženiku produljilo pritvor temeljem odredbe čl. 107. s. 1. t. 1. ZKP tako da pritvor može trajati do pravomoćnosti presude.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **12. siječnja 2012. godine u 9,00 sati**. Pozvat će se svjedoke: Stanka Penavića, Evicu Penavić, Matu Garvanovića, Milenka Macuru, Mariju Tarač, Macu Rušnov i Mariju Penavić.

12. siječnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu je pratila Veselinka Kastratović monitorica Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. U sudnici su bila tri člana optuženikove obitelji.

U nastavku dokaznog postupka saslušani su svjedoci: Evica Penavić, Stanko Penavić, Marija Penavić, Marija Tarač i Milenko Macura. Pozivi za svjedoke Maca Rušov i Mato Garvanović vratili su se u Sud s oznakom da su osobe preminule.

Svjedokinja Evica Penavić (žrtva teškog fizičkog i psihičkog zlostavljanja u Berku, suprug Bartol Penavić ubijen), iskaz je dala u istrazi dana 25. ožujka 1998. godine i 13. ožujka 2003. godine

Dva dana nakon okupacije sela u njezinu obiteljsku kuću došlo je više osoba i izvršena je «premetačina», tražili su oružje. Među osobama koje su došle u pretragu bio je i opt. Milorad Momić. Tada iz kuće nije ništa odneseno. Optuženik je u štednjaku na kruto gorivo našao metke od lovačkog oružja, koje je tu stavio svjedokinjin sin, a za što ona nije znala da se tu nalaze. Optuženik je komentirao da je rekla da nemaju oružje, a našao je skrivene metke.

Svjedokinja je vidjela više puta optuženika i to onda kada su zatočene osobe, pa tako i ona, iz kuće u kojoj su bili zatočeni vođeni da nahrane stoku.

Opisala je još jedan događaj: bila je «u izolaciji» u kući Petra Penavića sa još mještana Hrvata iz Berka. Iz te kuću su ljudi odvođeni u susjednu kuću Mitrovića na ispitivanje. Desetak dana nakon što je zatočena u kući Penavića, svjedokinju su vodili na ispitivanje. Na stubištu je vidjela da izvode Marijana Marinčića. Osoba nadimkom «Beli» držala je za kosu Marijana Marinčića, potom ga je udario pendrekom nakon čega je Marijan Marinčić pao na stepenice. Svjedokinja je zastala nakon čega joj je «Beli» rekao da obiđe Marinčića i da uđe. Nakon što je ušla u jednu prostoriju, stala je kod jednog štednjaka, koji je bio u toj prostoriji. Osjećala je veliki strah nakon što je vidjela postupanje sa Marijanom Marinčićem. Iz te prostorije bila su vrata prema kupatilu. Iz toga kupatila izveli su njezina srodnika Marina Mitrovića, oči su mu bile «iskolačene», bio je krvav po ica, kosa mu je bila mokra. Osoba prezimenom «Martić» držala je za potiljak Marijana Mitrovića. Optuženik je sjedio na jednom krevetu u prostoriji. Dao je osobi prezimenom «Martić» jaknu. Nakon toga svjedokinju je netko uhvatio rukom i rekao: «Od vas gospodo Penavić tražim jedino ključeve «Opela», koji je imao njezin sin. Svjedokinja je tada pogledala u optuženika, jer nije znala gdje su ključevi auta s obzirom na

činjenicu da desetak dana nije bila u svojoj kući. Optuženi je tada rekao da će ona ići kući, da se ključevi nalaze u nekoj keramičkoj vazi. Svjedokinja ne poznaje osobu koja ju je tada uhvatila za rame nakon čega su je Pajo Rušnov i Stevan Perić, mlađi dečki, odveli u njezinu kuću. Ključeve sinova automobila našla je na mjestu za koje je rekao optuženik. «Opel» je bio parkiran iza traktora na dvorištu. Nakon što je maknula traktor izvezla je «Opel» i predala im ključeve. Nakon toga odveli su je nazad u kuću Petra Penavića, gdje je bio logor.

Svjedokinja je rekla da joj je poznato da je opt. Milorad Momić bio «u vrhu njihove vlasti i mislim da zna tko je ubijao naše ljude, i mislim da bi trebao reći tko je ubijao naše ljude i nakon toga neka živi u miru, jer se ne može živjeti u miru ako se ne sazna istina». Da je optuženik bio u vrhu vlasti svjedokinja je zaključila po tome što je sjedio u kući gdje su vođeni na ispitivanje. «Svatko tko je živ iz Berka je pričao da su Kovčeka i Momić u vrhu vlasti». Rekla je da joj prilikom «premetačine» njezine kuće opt. Milorad Momić nije prijetio, niti članovima njezine obitelji. Svjedokinja nije vidjela da bi optuženik tukao suseljene Hrvate. Ne sjeća se je li optuženik bio u odori tijekom «premetačine» u njezinoj obiteljskoj kući. Sjeća se da su drugi dan nakon napada na selo i opt. Milorad Momić i drugi, pa i žene, bili u odorama.

Svjedokinja se tijekom davanja iskaza okrenula optuženiku i rekla: «Mislim da si ti pokupio metke, ti najbolje znaš što se dogodilo».

Nakon što je završila s davanjem iskaza Svjedokinja je samoinicijativno pozdravila opt. Milorada Momića. Ponovo mu je rekla da, ako zna, kaže tko je ubio ljude iz Berka.

Svjedok Stanko Penavić (sin ubijenog Bartola Penavića; zarobljen, fizički zlostavljan u zarobljeništvu), iskaz dao 23. veljače 1999. godine i 16. svibnja 2002. godine

Dana 2. rujna 1991. godine, u popodnevним satima, zarobljen je u ataru na kraju Berka, prema Novim Čakovicima. Svjedok je bio pripadnik ZNG, bio je u uniformi i naoružan, sudjelovao je u obrani sela. Prilikom zarobljavanja primjetio je tridesetak osoba među kojima je bio i opt. Milorad Momić, naoružan puškomitraljezom M-53 s redenikom. S mjesta gdje je bio zarobljen odvezen je autom u Orolik. Sjedio je između dvije osobe na stražnjem sjedalu, a na mjestu suvozača sjedio je opt. Milorad Momić. Tijekom vožnje do Orolika prijetili su mu da će ga ubiti, auto se zaustavio. Na barikadi je jedna osoba «potezala» oružje na svjedoka, prijetila je da će ga ubiti. No, unatoč prijetnjama, dovezen je u Orolik, na ćupriju ispred medicinske ambulante. Izvučen je iz automobila. Tamo je već bilo pedesetak osoba, ili mještana Orolika ili osoba koje su «pripadale suprotnoj strani». Ubrzo iza toga svjedok je zadobio udarac po glavi. Ne zna je li udaren kundakom puške, šakom, pendrekom. Od siline udarca pao je na tlo. Svjedok zna da je nakon toga bio tučen, no, ne zna koliko osoba ga je tuklo, s čim ga je tuklo. Bio je u nesvijesti. Probudio se u dvorištu medicinske ambulante.

Kritične zgrade svjedok je zadobio više udara, no, ne može se očitovati o točnom broju udara, bio je u nesvijesti. Tada je zadobio slijedeće povrede: slomljena mu je zigmatična kost, izbijeno mu je 7 ili 8 zubi, lijeva strana lica i oko bili su ozlijeđeni. Zadobio je prijelom tri rebra, na više mjesta po tijelu je bio «modar».

Prvu medicinsku dokumentaciju dobio je nakon što je razmijenjen iz logora, dana 10. prosinca 1991. godine.

Toga dana kada je zarobljen, poslijepodne, nakon što je došao svijesti, vidio je i druge zarobljene Hrvate iz Berka. Svjestan je da je bio zarobljen, da je tučen. No, više od njegovih povreda boli ga činjenica da im nitko nije želio pružiti pomoć. Vitomir Garvanović bio je ranjen u desnu nadlakticu, tražio je zavoje koje su mu bacili na zemlju. Ni svjedoku, unatoč očitim povredama, nisu željeli pružiti pomoć. Zlatko Ore tražio je pomoć za Vitomira Garvanovića i svjedoka. Netko je rekao da će «dobiti pomoć na način da nas vode prema Bosutu i da plivamo Bosutom prema našima u Đeletovce».

Kritičnog polijepodneva zarobljenici, među kojima je bio i svjedok, vođeni su cestom prema Tovarniku i Đeletovcima. Kada su naišli tenkovi bivše JNA, osobe koje su ih vodile «skrile» su ih od bivše JNA. Svjedok je rekao: «Pa se pitam kome su oni pripadali».

Noć 2./3. rujna 1991. godine svjedok i ostali zarobljenici proveli su u svlačionici nogometnog igrališta u Oroliku. Dana 3. rujna 1991. godine, oko 11,00 sati, u Orolik je došlo puno pripadnika bivše JNA. Vodili su zarobljenike prvo u Negoslavce, potom prema Ovčari, no, pripadnici Vojne policije JNA zaustavili su ih i vratili u Negoslavce. Svjedok je iz Negoslavaca helikopterom odvezen u Beograd, u vojarnu «Vaso Čarapić».

Prvu medicinsku pomoć svjedok je dobio u Bubaanj Potoku, i to 6 ili 7 dana nakon što je zadobio povrede. Medicinsku dokumentaciju o tome ne posjeduje. Vodili su ga kod zubara, koji mu je dao uputnicu za VMA, za maksilofacijalnu kirurgiju. Svjedoka nisu odveli na rečenu kirurgiju, a kada je tražio tablete protiv bolova i antibiotike, jedna sestra je rekla «da mi treba dati metak».

Na pitanje **branitelja optuženika** svjedok je rekao da je u trenutku zarobljavanja bio u uniformi, naoružan rumunjskim automatom. U vojarnu u Beograd bio je odveden u majici, bos, skinuli su mu košulju i čizme. Jedan oficir je rekao jednoj osobi da skine kožnu jaknu i da svjedoku, jer je bilo hladno. Sa njim na igralištu u Oroliku bili su zatočeni njegovi suborci: Mladen Kegelj, Predrag Kegelj, Vitomir Garvanović, Zlatko Ore, Marijan Kujundžić, Željko Ore, Pero Gvozdanović i još neki. Svjedok poznaje optuženikova oca, Živka Momića. Zemlju Živka Momića obrađivao je njegov bratić Ivan Ore. Nakon reintegracije, jednom u Borovo Naselju, sreo je Živka Momića.

Na kraju svoga iskaza Svjedok je rekao da bi želio znati zašto je njegova majka silovana, a otac ubijen.

Branitelj opt. Milorada Momića stavio je primjedbu na iskaz ovoga svjedoka. Svjedok Stanko Penavić do danas nikada nije spomenuo opt. Milorada Momića. Njegov današnji iskaz u odnosu na optuženika u većem dijelu podudaran je s iskazom svjedoka Vitomira Garvanovića.

Opt. Milorad Momić stavio je prigovor na dio iskaza ovoga Svjedoka. Rekao je da nije bio prisutan prilikom zarobljavanja ovoga svjedoka, nije bio u automobilu kojim je svjedok vožen. Bio je u Oroliku u kritično vrijeme.

Svjedokinja Marija Penavić (starica rođena 1923. godine, na Sud je došla u pratnji jedne žene, kreće se teško uz pomoć štapa, majka dvojice sinova ubijenih u Berku), iskaz dala 13. veljače 2006. godine

Svjedokinja je rekla da ona i njezina obitelj nije znala da će biti rata. Za optuženika je rekla da je vozio tenk na njihove dvije kuće u namjeri da ih sruši. No, njegova majka je trčala ispred njega i govorila mu da ne ruši kuće, kako bi u njima stanovale njezine dvije kćerke.

Srodnici optuženika koji su bili pratili raspravu na ovu izjavu verbalno su reagirali, no, potihlo.

Svjedokinja je rekla da je njezin sin Dragutin vozio oca opt. Milorada Momića, kada je bio bolestan. U trenutku kada je optuženik došao do njezine kuće, nakon pada sela, molila ga je i ljubila mu ruke da joj spasi sina. Molila je i oca optuženika da spasi njezina sina.

Rekla je da je osoba imenom «Đukan» išla od kuće do kuće, popisivala je stanovnike, kako bi svatko od njih dobio zaduženje koga treba ubiti. Svjedokinja je čula od, sada pokojne, Vučetić, da je optuženik naređivao koga treba ubiti.

U njezinoj kući bilo je zatočeno 113 mještana Berka. Svi su pričali da je Momić ubijao. Svjedokinja je rekla da su ona i suprug bili zatočeni, nije vidjela tko je ubijao mještane Berka, Hrvate. Nije vidjela i ne zna je li opt. Milorad Momić ubio Zlatka Mitrovića i Željka Orea. To su pričale osobe koje su bile zatočene u njezinoj kući. Svjedokinja je rekla da je sigurna da je Živko Momić, otac opt. Milorada Momića, rekao da ne može spasiti njezina sina, a misli da je to isto rekao i optuženik.

Svjedokinja se tijekom davanja iskaza obratila opt. Miloradu Momiću i rekla: «Kako si mogao ubiti moga sina, zar ti nije bilo žao». Tijekom davanja iskaza, kada se obratila optuženiku, svjedokinja je plakala.

Branitelj opt. Milorada Momića pitao je svjedokinju je li prije odlaska iz Berka spavala u kući optuženikova oca, no, pitanje nije konstatirano zapisnički. Predsjednik Vijeća upozorio je stranke i sudionike postupka da je ovu svjedokinju pozvao kako bi otklonio razlike u kazivanju, i da svjedokinju, s obzirom na dob i patnje koje je prošla, treba razumjeti i shvatiti njezin bol.

Suprug ove svjedokinje je bolestan, u životnoj dobi je od 90 godina i ne može doći na Sud i dati iskaz.

Svjedokinja Marija Tarač (odmah je rekla da je prošle godine dala iskaz policiji i da ostaje kod toga iskaza. Predsjednik Vijeća rekao je svjedokinji da iskaz dan policiji Sud ne prihvaća kao dokaz, da shvaća njezin zamor i želju da se ponovo ne vraća u bolna sjećanja, no, zamolio ju je da danas da iskaz)

Svjedokinja je rekla da za opuštenika zna da je došao dana 3. rujna 1991. godine sa još tri osobe u njezinu obiteljsku kuću. Ona, suprug i svekrva morali su izaći iz kuće, dok su te tri osobe ostale i pretražili sve, od drva do svih stvari i svih prostorija. Optuženik je bio jedno vrijeme sa njima na dvorištu, a potom je otišao i sjeo na klupu ispred njihove kuće.

Rekla je da nije vidjela da bi opt. Milorad Momić nekoga ubio, tukao ili pljačkao nečiju imovinu. Smatra «da je bio u njihovoj miliciji, jer su to oni sami govorili da su milicija koji su bili povremeno u kući Mitrovića». Svjedokinja je bila zatočena u kući Penavića. Morala je ići u kuću Mitrovića ložiti vatru, čistiti. U kući Mate Mitrovića i u dvorištu je vidjela opt. Milorada Momića.

Svjedokinju i njezina supruga odveli su Zdravko Batula, Milan Kajganić i Đuro Krošnjar u hangar kooperacije VUPIK-a. U odnosu na iskaz iz istrage, svjedokinja je rekla da je istina ovo što je rekla sada. Naime, u istrazi je rekla da je nju i supruga u hangar odveo opt. Milorad Momić.

Svjedok Milenko Macura, nadimkom «Mazgan», iskaz dao 7. listopada 2003. godine

Rekao je da nema saznanja da bi opt. Milorad Momić nekoga tukao, ubo ili krao nečiju imovinu.

Na pitanje Predsjednika Vijeća svjedok je rekao da poznaje Slavenu Kujundžića. Poznavao je Marijana Kujundžića i Željka Orea, sa kojim je igrao nogomet. Od brata Željka Orea čuo je da su ubijeni Marijan Kujundžić i Željko Ore.

Rekao je da nije rekao Slaveni Kujundžiću da su on (svjedok) i Mirko Momčilović išli u Šarviz dol nakon što su čuli da su odvedeni Marijan Kujundžić i Željko Ore, gdje su vidjeli njih dvojicu i još dvije osobe, te da je tamo bio opt. Milorad Momić i Žarko Kvočka.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se kao dokaz pribavi medicinska dokumentacija na ime Stanka Penavića.

Vijeće je prihvatilo ovaj dokazni prijedlog.

Novo ročište za glavu raspravu zakazano je za dan **6. veljače 2012. godine u 8,30 sati**. Na raspravu će biti pozvani svjedoci: Nikola Brdar, Petar Penavić i Mara Kujundžić.

6. veljače 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu su pratili Veselinka Kastratović i Miren Špek, promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. U sudnici su bila dva člana optuženikove obitelji.

U nastavku dokaznog postupka Predsjednik Vijeća izvjestio je nazočne stranke i sudionike postupka da je Sud zaprimio povratnice poziva za svjedoke Nikolu Brdara i Maru Kujundžić, na kojima je konstatirano da su umrli. Svjedok Petar Penavić primio je poziv, no, iz razgovora s njegovom suprugom, s kojom je razgovarao Predsjednik vijeća, vidljivo je da je Petar Penavić osoba rođena 1914. godine, bolestan i gotovo nepokretan.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara i branitelj optuženika predložili su da se podaci o smrti za svjedoke Nikolu Brdara i Maru Kujundžić provjere u nadležnom matičnom uredu te da se pročita zapisnik s iskazom Petra Penavića, koji je dao pred Sudom dana 13. veljače 2006. godine.

Vijeće je donijelo Rješenje, sukladno odredbi čl. 331. st. 1. t.1. ZKP¹, da će se pročitati iskaz svjedoka Petra Penavića.

Opt. Milorad Momić prigovorio je da nije točan navod svjedoka da ga je u kritično vrijeme vidio u Berku, jer on nije bio u Berku.

Predsjednik vijeća je upoznao stranke i sudionike postupka da je Sud zaprimio domovnicu na ime opt. Milorada Momića, ih koje se vidi da je hrvatski državljanin. Domovnica je izdana dana 20. prosinca 2011. godine.

Opt. Milorad Momić je rekao da je 2006. godine dobio francusko državljanstvo. Da se prigodom primitka u francusko državljanstvo odrekao hrvatskog državljanstva. Osim francuskog državljanstva nema niti jedno drugo državljanstvo.

¹ Čl. 331. St.1. t.1. ZKP (NN 62/03)

„Zapisnici o iskazima svjedoka, suoptuženika ili već osuđenih sudionika u kaznenom djelu te zapisnici ili drugi dopisi o nalazu ili mišljenju vještaka mogu se prema odluci vijeća pročitati samo:

1 Ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti li drugih važnih uzroka,....“

Predsjednik vijeća je ukazao da sukladno čl. 107. st. 2. ZKP² treba preispitati daljnju opstojnost pritvora protiv optuženika, jer je od zadnjeg rješenja prošlo dva mjeseca. Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se optuženiku produlji pritvor iz istih razloga iz kojih je pritvor do sada određivan i produljivan. Branitelj optuženika smatra da nema zakonskih razloga za produljenje pritvora, jer nema osnovane sumnje iz do sada izvedenih dokaza da je optuženik počinio kazneno djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret, a novih dokaza nema. Nakon toga zamjenik ŽDO iz Vukovara je rekao da ne stoji navodi obrane, jer je optužnica stala na pravnu snagu, samim time postoji osnovana sumnja za počinjenje rečenog kaznenog djela. U optužnici su navedeni svjedoci koji se do kraja dokaznog postupka trebaju saslušati. Branitelj optuženika je na to odgovorio da osnovana sumnja optužnice postoji do započinjanja glavne rasprave. Preciziranom optužnicom opt. Miloradu Momiću stavljene su na teret dvije alineje iz prethodne optužnice. Do sada u dokaznom postupku saslušani su svjedoci koji nisu potvrdili navode iz optužbe. Obrani nije poznato na što bi drugi svjedoci trebali svjedočiti.

Nakon vijećanja Vijeće je Rješenjem, sukladno odredbi čl. 107. st. 2. ZKP donijelo Rješenje kojim je opt. Miloradu Momiću produljilo pritvor po zakonskoj osnovi iz čl. 102. st. 1. t.1. ZKP³ (optuženiku je pritvor produljen zadnji put Rješenjem br. K-35/11 od 5. prosinca 2011. godine).

Novo ročište za glavu raspravu zakazano je za dan **16. ožujka 2012. godine u 8,30 sati**. Na raspravu će biti pozvani svjedoci: Magdalena Floršić, Kalman Ele, Suzana Ele, Tadija Mrkonjić, Petar Pršlja, Ružica Tomić, Amalija Ore, Željko Juratovac, Janko Tarač i Tibor Ele.

22. ožujka 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu su pratili Veselinka Kastratović i Miren Špek, promatrači Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. U sudnici su bila dva člana optuženikove obitelji, studenti Pravnog fakulteta u Osijeku.

U nastavku dokaznog postupka saslušani su svjedoci predloženi u optužnici: **Petar Pršlja, Magdalena Foršić, Suzana Ele, Kalman Ele i Tibor Ele.**

Svi nabrojani svjedoci ostali su kod svojih iskaza danih tijekom istrage. Nisu imali saznanja o opt. Miloradu Momiću tijekom kritičnog vremena, nakon 2. rujna 1991. godine, nakon što je izvršen napad na Berak.

²

Čl. 107. st. 2. ZKP (NN 62/03)

„Nakon podnošenja optužnice, optuženog prijedloga ili prijedloga da se optužnica podigne bez istrage, pritvor može trajati do pravomoćnosti presude, a nakon pravomoćnosti presude najdulje do pravomoćnosti rješenja o upućivanju na izdržavanje kazne zatvora. Vijeće iz čl. 187. st. 4. odnosno čl. 20. st.2. ovog Zakona svaka će dva mjeseca do izricanja nepravomoćne presude, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o pritvoru, ispitivati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu mjere pritvora, te ga rješenjem produljiti ili ukinuti. Žalba protiv ovoga rješenja ne zadržava njegovo izvršenje. Ako se okrivljenik nalazi u pritvoru vijeće će u času donošenja nepravomoćne presude ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu mjere pritvora“.

³ Čl. 102. st.1.t.1. ZKP (NN 62/03)

„ Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor se protiv te osobe može odrediti:

1) ako postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i dr)....“

Zamjenik ŽDO iz Vukovara nije imao novih dokaznih prijedloga. Predložio je da se neposredno saslušaju svjedoci koji do sada nisu saslušani.

Branitelj i opt. Milorad Momić nisu imali novih dokaznih prijedloga, a prijedlog Zamjenika ŽDO iz Vukovara ostavljaju Sudu na ocjenu.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **17. travnja 2012. godine u 11,00 sati**. Na raspravu će biti pozvani svjedoci: Stjepan Majdaček, Edita Božić, Franjo Pančić, Stevo Radanović, Veljko Miljenović, Mile Bučan, Mile Mrkobrađa, Franjo Burger, Zvonko Štibić i Milan Jelenić.

17. travnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Raspravu je pratila Veselinka Kastratović iz Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. U sudnici su bila dva člana optuženikove obitelji.

Vijeće je na današnje ročište za glavnu raspravu pozvalo 10 svjedoka. Svjedoci Mile Bučan i Mile Mrkobrađa su umrli (napomena na vraćenom pozivu); svjedok Milan Jelenić nije preuzeo poziv nakon ostavljene obavijesti; za svjedokinju Editu Božić poziv je vraćen s naznakom da je osoba nepoznata na označenoj adresi, za Stevu Radanovića u Sud je dana 4. travnja 2012. godine došla supruga i izvijestila da je njezin suprug teško bolestan i nepokretan i da ne može doći u Sud; za svjedoka Veljka Miljanovića vratio se poziv s naznakom da je odselio u Srbiju. Svjedok Stjepan Majdaček uredno je primio poziv no nije pristupio na ročište za glavnu raspravu.

U nastavku dokaznog postupka saslušani su Franjo Pančić, Franjo Burger i Zvonko Štibić.

Svjedok Franjo Pančić

Saslušan je u istrazi (koja je vođena tada protiv 35 osoba) dana 17. prosinca 2002. godine. Ostao je kod iskaza iz istrage. Danas je ponovio da je iz Berka otišao 2. rujna 1991. godine, uspio se „izvući“ na neokupirani dio Republike Hrvatske. U Berak se nije vraćao do završetka mirne reintegracije. Nema neposrednih saznanja što se u Berku događalo dana 2. rujna 1991. godine, kao niti što se nakon toga događalo u selu.

Svjedok Franjo Burger

Saslušan je u istrazi dana 5. lipnja 2003. godine. Ostao je kod iskaza iz istrage. Danas je ponovio da je u Berku bio do 13. prosinca 1991. godine. Bio je zatočen u logoru u Berku, u kući Penavića. Kada su ih iz logora vodili kućama nahraniti stoku vidio je u prolazu opt. Milorada Momića. Optuženik je bio u uniformi, s oružjem. Nisu kontaktirali, optuženika je vidio da stoji na mjestu, nije ništa govorio zarobljenicima.

Svjedok se sjeća jedne prilike kada su nosili mrtvo tijelo Marice Mitrović (osoba je istoga imena kao i Marica Mitrović čija kuća je uz kuću Penavića, gdje je bio logor, umrla je prirodnom smrću), u dvorište njezine kuće utrčali su opt. Milorad Momić i osoba nadimkom „Pampur“. Opt. Milorad Momić ništa nije govorio, sjeo je u auto i nekamo otišao. Auto je bio „Lada Karavan“, gotovo nov. „Pampur“ je psovao majku Marinu Mitroviću zašto ga laže.

Svjedok Zvonko Štibić

Saslušan je u istrazi dana 5. studenoga 2004. godine. Ostao je kod iskaza iz istrage. Danas je ponovio da je bio zarobljen u Berku dana 2. rujna 1991. godine. Svjedok je rekao da je u trenutku zarobljavanja bio naoružan automatskom puškom tzv. „Rumunkom“, no, uniformu nije imao. S njim su bili zarobljeni Mladen i Predrag Kegelj, Željko Ore, Ivica Juratović, Jozo Mrkonjić i drugi mještani Berka. Iako je u istrazi u zapisnik uneseno da je svjedok rekao da su oni u to vrijeme bili pripadnici ZNG-a, danas je svjedok pojasnio da oni u to vrijeme nisu pripadali nekoj određenoj formaciji, bili su mještani koji su bili na stražama i čuvali selo, nisu imali nikakve dokumente. Bio je na straži na kraju Zagrebačke ulice. Prilikom povlačenja, jedno 500 m od toga položaja, u njivama, izvan Berka, u smjeru šume prema Đeletovcima, zarobljeni su. Sa Svjedokom u grupi zarobljeni su: Ivica Juratovac, Ivo Garvanović, Vitomir Garvanović, Joso Mrkonjić, Predrag Kegelj i Ivo Žunabović. Stotinjak metara lijevo od njih zarobljena je druga grupa. Kada su zarobljeni neki su na sebi imali kape, neki vojničke hlače ili bluzu, no, nitko nije imao kompletnu vojničku uniformu. Svjedok nije siguran no, misli da je Stanko Penavić jedino imao vojničke hlače na sebi.

Svjedok je rekao da s njim u grupi zarobljenika nije bio Stanko Penavić. On je zarobljen u grupi desno od mjesta gdje je bio svjedok, u repi. Nakon zarobljavanja svjedok i ostali zarobljenici odvezeni su u Orolik, gdje su kod veterinarske ambulante ležali licem prema zemlji i nisu smjeli puno gledati okolo. Stanka Penavića doveli su pola sata kasnije, zarobljenog, no, svjedok se ne sjeća tko ga je doveo. Odmah po dovođenju, svjedok je vidio „krajem oka“, jer nije smio gledati, Stanko Penavić je pretučen, no, nije vidio tko ga je tukao.

Svjedok je rekao da su nakon što su ih doveli u Orolik vidio opt. Milorada Momića. Nakon zarobljavanja svjedok i ostali zarobljenici, zajedno sa Stankom Penavićem, prenoćili su u Oroliku. Drugi dan odvedeni su u Negoslavce, a potom su helikopterom prevezeni u Beograd, a nakon toga u Bubanj Potok. Stanko Penavić je ostao u Beogradu, u Bubanj Potok doveden je 2 – 3 dana nakon svjedoka i drugih zarobljenika.

Na pitanje Predsjednika vijeća svjedok je rekao da je Ivica Juratovac živ, živi u Berku; Ivo Garvanović je najvjerojatnije ubijen u Berku nakon zarobljavanja; Joso Mrkonjić je umro; Predrag Kegelj je živ i živi u Zagrebu; Ivo Žunabović je umro.

Predsjednik Vijeća ukazao je da je otp. Miloradu Momiću pritvor zadnji put produljen Rješenjem br. K-35/11 od 6. veljače 2012. godine. Sukladno čl. 107. st. 2. ZKP treba preispitati daljnju opstojnost pritvora.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se pritvor produlji iz istih razloga iz kojih je i određen i do sada produljivan.

Branitelj i optuženik protive se produljenju pritvora, jer smatraju da nisu ispunjeni zakonski razlozi za njegovo produljenje. Rekli su da je činjenica da optuženik od 1995. godine živi u inozemstvu, da nije bio u bijegu, nije imao saznanja da se protiv njega vodi bilo kakav kazneni postupak, a o čemu svjedoče i potvrde o nekažnjavanju koje je dobio od Županijskog suda u Vukovaru.

Vijeće je sukladno odredbi čl. 107. st. 2. ZKP odlučilo da se opt. Miloradu Momiću produljuje pritvor, tako da isti može trajati do pravomoćnosti presude, po zakonskoj osnovi iz čl. 102. st.1. t.1. ZKP.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara nije imao novih dokaznih prijedloga. **Branitelj optuženika i optuženik** za sada nisu imali novih dokaznih prijedloga.

Novo ročište za glavu raspravu zakazano je za dan **15. svibnja 2012. godine u 10,30 sati.**

Na raspravu će biti pozvani svjedoci: Josip Nakić, Anđa Kujundžić, Marija Kovačević, Mara Martić, Marija Gvozdanović, Stjepan Boršić, Zlata Latković, Zlatko Potočki, Josip Balaž, Lucija Penavić, Stipo Garvanović, Anka Maričić, Petar Rušnov, Đuro Garvanović, Dragutin Latković, Milovan Momčilović i Janko Mrislavac.

15. svibnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga.

Svjedokinja Anka Marinčić

Ostala je pri iskazu danom 9. veljače 2006. godine. Danas je dodala da je čula od Evice Penavić da je njezinog supruga Marijana Marinčića, nakon što ga je u kući Mate Mitrovića ispitivao Žarko Kvočka, optuženik izveo van i gunuo ga. Suprug je ubijen 14. listopada 1991. godine. Uhićen je odmah po padu sela, 2. rujna 1991. godine. Opisana radnja o kojoj joj je govorila Evica Penavić dogodila se između 2. rujna i 14. listopada 1991. godine. Od sada pokojnog Janka Latkovića je čula da je optuženik došao po njega kući i rekao mu da ide na sastanak s vojskom. Kada je Janko Latković htio zaključati kuću optuženik mu je rekao da to ne radi, jer on može nogom otvoriti vrata. Marija Mitrović, majka njezina zeta Marina Mitrovića, koja je bolesna, rekla je svjedokinji da su u njihovu kuću došli Šljivančanin i optuženik i da su Marina Mitrovića odveli iza šupe i tukli ga. Šljivančanin ga je udario kundakom puške, prijetio mu da će mu odrezati glavu i dati svinjama da je pojeđu.

Svjedokinja je rekla da je otišla iz Berka 30. kolovoza 1991. godine. U kritično vrijeme nije bila u selu. Saznanja o događajima u Berku ima od mještana koji su, kada su došli u progonstvo, pričali o tome što se u selu događalo.

Branitelj i optuženik stavili su primjedbu na iskaz svjedokinje, jer se ovaj iskaz razlikuje od iskaza danog 2006. godine. Optuženik je predložio da se ponovo sasluša Evica Penavić.

Svjedokinja Mara Matić

Ostala je pri iskazu danom 23. veljače 1999. godine. Danas je rekla da poznaje opt. Milorada Momića. Dok je bila u logoru optuženika nije vidjela. Nakon što je puštena iz logora Srbi su je odvezli iz sela i spasili je.

Svjedok Zlatko Potočki

Ostao je pri iskazu danom 23. rujna 2002. godine. Danas je rekao da je živio je u Miluševcima, koje je napustio 20. listopada 1991. godine, kada su se pripadnici HV-a povukli da selo ne bi stradalo od haubica kojim su ih gađali iz Čakovaca. Svjedok je od Marice Mitrović, koju je vidio 1992. godine u Vinkovcima, čuo da su u njezinu kuću, gdje je bio logor, Čandžije, Kvočke, Ferenčević, a između ostalih i optuženik, dovodili Hrvate iz Berka i tamo ih tukli.

Svjedok je u Berku imao brata, majku, tetku i ostalu rodbinu. Od pada Berka 2. rujna 1991. godine i 20. listopada 1991. godine, kada je otišao iz Mikluševaca, nije kontaktirao s rodbinom, jer je to bilo nemoguće s obzirom da su Srbi već tada bili u Čakovcima i nije bilo komunikacije između Berka i Mikluševaca.

Svjedok je bio u HV-u i vidio je dokumente iz kojih ima saznanja da je komandant TO u Berku bio dr. Macut. Pretpostavlja da je u Štabu TO u Berku bio i opt. Milorad Momić.

Branitelj opt. Milorada Momića stavio je primjedbu na dio iskaza svjedoka koji se odnosi na ono što je čuo od Marice Mitrović.

Svjedok Petar Rušnov

Ostao je pri iskazu danom 25. svibnja 1995. godine. Danas je rekao da dana 2. rujna 1991. godine, kada je selo Berak palo, nije bio zarobljen. Vodio je jednu grupu civila i na izlazu prema Đeletovcima. U tom općem «metežu» Predrag Kegelj i Mladen Kegelj, koji su išli u grupi sa svjedokom, bili su zarobljeni. O opt. Miloradu Momiću svjedok nema saznanja.

Svjedok Stipo Garvanović

Ostao je pri iskazu danom 18. prosinca 2002. godine. Danas je rekao da o opt. Miloradu Momiću nema saznanja. Na pitanje zamjenika ŽDO iz Vukovara je rekao da je njegova rođakinja Kata Garvanović ubijena na ćupriji, no, nije čuo tko ju je ubio.

Svjedokinja Anđa Kujundžić

Ostala je pri iskazu danom 22. travnja 1993. godine. Danas je rekla da je od svekrve Mare Kujundžić, koja je preminula prije tri godine, a koja je bila zatočena u logoru u Berku sa suprugom i dva sina, dobila privjesak koji joj je dao sin, a svjedokinjin suprug Marko Kujundžić. Svjedokinjin suprug je vozio kamion «Rabu», vlasništvo osječke «Gradnje», koji je ostao kod njega, jer na posao u Osijek više nije mogao ići. Kada je taj kamion morao dovesti u Štab TO Berak, a privjesak s ključeva je skinuo i predao ga majci Mari Kujundžić. Svjedokinja je od svekrve, Jakova i Franje Burger i drugih mještana čula da je opt. Milorad Momić vozio taj kamion. Od Marice Mitrović i od svekrve je čula da je optuženik prodao taj kamion i od tih novaca kupio kuću u Šidu.

Svjedokinjin suprug Marko Kujundžić je ubijen, kao i njegov otac Jakov i brat Marijan. Suprug je ekshumiran 1999. godine iz masovne grobnice Šarviz doła, dok tijela svekra i djevera do danas nisu pronađena.

Branitelj je stavio prigovor na iskaz ove svjedokinje.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se kao svjedoci saslušaju Predrag Kegelj, Mladen Kegelj i Ivica Juratovac. **Branitelj** za sada nije imao novih dokaznih prijedloga.

Vijeće je donijelo Rješenje kojim je usvojilo dokazne prijedloge Zamjenika ŽDO iz Vukovara.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **13. lipnja 2012. godine u 9,00 sati**. Na raspravu će biti pozvani svjedoci: Predrag Kegelj, Mladen Kegelj i Ivica Juratovac.

13. lipnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga.

Prije provođenja dokaza saslušanjem za danas pozvanih svjedoka **branitelj optuženika**, na upit predsjednika vijeća ima li tko što primijetiti, rekao je da na prošloj raspravi, kada ga je mijenjao drugi odvjetnik, obrana se nije izjasnila o dokaznim prijedlozima zamjenika ŽDO iz Vukovara. Stoga danas želi uložiti prigovor za saslušanje za danas pozvanih svjedoka i to stoga što ti svjedoci nisu saslušani tijekom istrage u ovom kaznenom postupku, te stoga što zamjenik ŽDO iz Vukovara nije obrazložio na koje okolnosti predlaže te svjedoka.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara odgovarajući na prigovore branitelja rekao je da ne postoji zaprijetka u ZKP-u koja bi priječila da se svjedoke koji nisu saslušani u istrazi pozove i sasluša na glavnoj raspravi. U konkretnom slučaju za danas pozvani svjedoci imaju saznanja o postupanju opt. Milorada Momića u kritično vrijeme.

Vijeće je Rješenjem odlučilo da će se za danas pozvani svjedoci saslušati.

Svjedok Predrag Kegelj

Zarobljen je 2. rujna 1991. godine u ataru između Berka i Đeletovaca. Prilikom zarobljavanja kod sebe je imao pištolj. Sa njim su toga dana zarobljeni Mladen Kegelj, Ivica Juratovac, Zvonko Štivić, Ivan Žunabović, Joso Mrkonjić, Tomislav Mrkonjić, Marijan Kujundžić, Željko Ore, Vitomir Garvanović, Pero Gvozdanović, Mato i Ivo Garvanović. Nakon zarobljavanja odvedeni su u Orolik. Stanko Penavić doveden je u Orolik sat ili dva nakon njegova dolaska. Svjedok nije vidio da ga je netko tukao, ali je vidio da je «natučen». Svjedok je rekao da Petar Rušnov nije kritične zgrade bio zarobljen.

Svjedok poznaje opt. Milorada Momića, vidio ga je kritične zgrade u Oroliku u Štabu TO, ne sjeća se je li optuženik imao odoru, no sjeća se da je bio naoružan puškomitraljezom M-53. Svjedok nije siguran je li se optuženik obratio njemu ili njegovu bratu, ali sjeća se da je rekao: «Kegelji, ne pomažu vam više ni pancirke».

Svjedok Mladen Kegelj

Dana 2. rujna 1991. godine počeo je napad na Berak. Svjedok i drugi branitelji povlačili su se prema šumi Žirište. Zarobljen je oko 9,30 sati u ataru, zarobili su ga mještani sela Orolik. Branitelje iz Berka opkolili su Srbi iz Berka, Negoslavaca i Orolika. Zajedno sa optuženikom zarobljeni su: Ivo Žunabović, Željko i Zlatko Ore, Tomo i Joso Mrkonjić, Zoran i Vitomir Garvanović, njegov brat Predrag Kegelj, Marijan Kujundžić, Ivica Juratovac, Zvonko Štivić, Ivo i Mato Garvanović, Pero Gvozdanović. Nakon što su dovedeni u Orolik svjedoka su izdvojili i tukli. Najviše ga je tukao Milisav Jovanović, žena prezimenom Mršić. Nakon što su ga istukli odveden je do jednog drveta koje se nalazi u dvorištu iza ambulane u Oroliku, gdje se nalazio i Štab TO. Ispod toga drveta zarobljenici su morali ležati potrbuške, pogledom okrenutim prema zemlji. No, svjedok je unatoč tome što nije smio gledati ipak vidio kada je Stanka Penavića doveo opt. Milorad Momić. Optuženik je tom prilikom bio naoružan puškomitraljezom. Vidio je da su svi «navalili» na Stanka Penavića, a među njima je bio i opt. Milorad Momić. Vidio je da tuku Stanka Penavića, no nije vidio tko zadaje udarce. Nakon toga doveli su Stanka Penavića i bacili ga među ostale zarobljenike. Nakon toga došao je opt. Milorad Momić i svakog od zarobljenika udario nogom da bi vidio tko je svaki od zarobljenika. Svjedoku i bratu je rekao: «P....a vam m.....a, dok vi Kegelji niste došli iz Njemačke ništa se nije događalo, neće vam pomoći ni pancirke». Svjedok je rekao da je Petar Rušnov kritične zgrade išao u grupi sa svjedokom, no da nije zarobljen, izašao je iz Berka.

Na iskaze oba svjedoka **branitelj** je stavio primjedbu da su iskazi neistiniti i u suprotnosti s do sada izvedenim dokazima.

Svjedok Ivica Juratovac

Zarobljen je dana 2. rujna 1991. godine u ataru između Berka i Đeletovca. Nakon zarobljavanja doveden je sa ostalim zarobljenicima (bilo ih je 10 – 15) u Štab TO, koji je bio pored veterinarske stanice. Svjedok i drugi zarobljenici ležali su potrbuške u krug (oko stabla), u dvorištu toga Štaba. Svjedok je vidio opt. Milorada Momića onda kada su doveli Stanka Penavića. Osim tada svjedok optuženika više nije vidio. Nije vidio tko je tukao Stanka Penavića kada je doveden ispred Štaba TO. Svjedok se ne sjeća tko je ležao pored koga ispod drveta. Svjedok je razgovarao sa Stankom Penavićem u svlačionici nogometnog igrališta u Oroliku, ali se ne sjeća je li mu Stanko Penavić rekao tko ga je tukao. Vidio je da je Stanko Penavić bio tučen, to se moglo vidjeti. Dok je ležao pod tim drvetom svjedok je osjetio da ga je netko «kvrncuo» po tabanu da bi podigao glavu i okrenuo se, jer ga ta osoba nije mogla prepoznati s leđa. No, svjedok se ne sjeća tko je bila ta osoba. Svjedok je rekao da se više ne sjeća tko je prvi došao u dvorište Štaba TO, da li optuženik ili su prvog doveli Stanka Penavića.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara rekao je da se iz provedenog postupka vidi da je potrebno izmijeniti optužnicu, stoga je predložio da se današnje ročište za glavnu raspravu prekine, da se precizira optužnica, a da se na sljedeću raspravu pozovu svjedoci Petar Gvozdanić i Tomislav Mrkonjić, na okolnosti događanja u Berku i okolini i postupanju optuženika u kritično vrijeme.

Branitelj je prepustio ocjenu sudu o osnovanosti ovoga prijedloga.

Vijeće je Rješenjem odredilo da se glavna rasprava nastavi dana 28. lipnja 2012. godine u 9,00 sati. Na raspravu će se pozvati svjedoci Petar Gvozdanić i Tomislav Mrkonjić.

28. lipnja 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga.

Na današnje ročište za glavnu raspravu nisu pristupili pozvani svjedoci.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se pročitaju iskazi svjedoka Mile Mrkobrade i Veljka Miljenovića, koji su dali tijekom ovog postupka dana 19. prosinca 2002. godine, te da se na sljedeće ročište za glavnu raspravu pozove i sasluša svjedok Gabrijel Kujundžić, čija su tri člana obitelji ubijena u Berku.

Branitelj opt. Milorada Momića suglasio se s prijedlogom za čitanje iskaza navedenih svjedoka, dok se protivio saslušanju svjedoka Gabrijela Kujundžića, koji nije saslušan u istrazi i nisu navedene okolnosti na koje bi se ispitivao.

Vijeće je Rješenjem odlučilo da će se pročitati iskazi svjedoka Mile Mrkobrade i Veljka Miljenovića, te da će se na sljedeće ročište za glavnu raspravu pozvati svjedok Gabrijel Kujundžić.

Pročitani su iskazi svjedoka Mile Mrkobrade i Veljka Miljenovića. Niti jedan od svjedoka ne spominje optuženika.

Vijeće je Rješenjem odredilo da se glavna rasprava nastavi dana 27. kolovoza 2012. godine u 9,00 sati. Na raspravu će biti pozvani svjedoci Petar Gvozdanić, Tomislav Mrkonjić i Gabrijel Kujundžić.

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga.

U nastavku dokaznog postupka iskaz su dali svjedoci Tomislav Mrkonjić i Petar Garvanović.

Svjedok Tomislav Mrkonjić

Zarobljen je 2. rujna 1991. godine u njivi između Berka i Đeletovaca. Nakon što su ih zarobili pripadnici srpskih snaga zarobljenici su cestom odvedeni u Orolik. Istoga dana zarobljen je i otac od ovoga svjedoka, Joso Mrkonjić. Osim njega zarobljeni su bili Mladen Kegelj, Predrag Kegelj, Zvonko Štivić, Željko Ore, Zlatko Ore i još mješana Berka kojih se svjedok ovoga trenutka ne može sjetiti. Misli da su Stanka Penavića, koji je također bio zarobljen, doveli u Orolik zajedno sa njih dvanaesticom zarobljenika. U dvorištu veterinarske stanice su morali ležati potrbuške na zemlji i glava je cijelo vrijeme morala biti okrenuta prema zemlji, licem u travi. Svjedok je čuo i prepoznao glas opt. Milorada Momića, Slobodana Vučetića. Čuo je dok su razgovarali, Slobodan Vučetić se prijetio da će ih ubiti mitraljezom. Nakon toga vođeni su prema Bosutu, gdje su ih namjeravali ubiti. No, kako to nisu učinili, zarobljenike su odveli na nogometno igralište, gdje su prenoćili. Tijekom noći zarobljenici su pojedinačno odvođeni u jednu prostoriju, gdje su ispitivani i zlostavljani, fizički tučeni. Svjedok opt. Milorada Momića niti prije dolaska u dvorište veterinarske stanice niti nakon toga nije vidio, u tome dvorištu mu je samo čuo glas. Rekao je da poznaje glas optuženika, jer su iz istog sela, vidali su se u kafiću, no nisu se družili, jer je optuženik dosta stariji od svjedoka.

Svjedok je rekao da Stanko Penavić nije bio tučen u dvorištu veterinarske stanice, ali je tučen u prostoriji na nogometnom igralištu u koju su zarobljenici tijekom noći išli na ispitivanje.

Svjedok Petar Garvanović

Dana 2. rujna 1991. godine počeo je napad na Berak. Svjedok je toga dana bio ranjen i nakon što se pokušao vratiti prema selu zarobljen je. Osim njega toga dana bio je ranjen i Vitomir Garvanović, dosta je krvario. Svjedok mu je pomagao, kako ne bi iskrvario. Nakon zarobljavanja odvedeni su u Orolik. Svjedok je rekao da svi zarobljenici, njih dvanaest koliko ih je bilo u grupi, nisu istog trenutka zarobljeni, već su ih prikupljali i potom su ih odveli u Orolik. Toga dana zarobljeni su Marijan Kujundžić, Željko Ore, Zlatko Ore, Predrag Kegelj, Mladen Kegelj, Zvonko Štibić i drugi. Rekao je da misli da je Stanko Penavić u Orolik doveden nešto kasnije, jer je nešto kasnije bio zarobljen, bio je na udaljenom položaju. Svjedok nije tučen niti u dvorištu kod veterinarske stanice, niti na nogometnom igralištu. Rekao je da su prvo bili dovedeni do jedne nedovršene kuće, koja je bila odmah uz veterinarsku stanicu. Tu su bili polegnuti na zemlju. Noć su proveli na nogometnom igralištu. Sutradan su odvedeni u Negoslavce, gdje su svjedok i Vitomir Garvanović bili odvojeni od ostalih zarobljenika. Oni su odvedeni u vojnu komandu, a ostali su bili zatvoreni u podrum pošte u Negoslavcima. Na igralište u Negoslavce sletio je helikopter koji ih je prevezao u Beograd. Neki su odvedeni u Bujanj Potok, a neki su zadržani na Topčideru.

Svjedok je rekao da Stanko Penavić nije bio tučen u dvorištu kod veterinarske stanice.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara zatražio je od Vijeća da se odredi kratki rok u kome će se ŽDO iz Vukovara očitovati o potrebi saslušanja svjedoka, te predložiti koje svjedoke još treba saslušati.

Branitelj je prepustio ocjenu sudu o osnovanosti ovoga prijedloga, s tim da je naglasio da smatra da se mora uzeti u obzir činjenica da se njegov branjenik nalazi u pritvoru već dvije godine i da je za to vrijeme ŽDO iz Vukovara imalo dosta vremena odlučiti i predložiti svjedoke. U spis je predao original i dvije kopije ugovora o najmu zemljišta zaključenog i ovjerenog kod javnog bilježnika.

Ugovor su zaključili otac od optuženika i Stanko Penavić, iz koga se vidi da je Stanko Penavić uzeo u najam zemlju od optuženikova oca. Ovo je predano u spis kako bi se mogao ocijeniti iskaz Stanka Penavića, koji je na upit branitelja, tijekom dokaznog postupka, tvrdio da zemlju nikada nije uzeo u najam od optuženikova oca.

Vijeće je Rješenjem odredilo da se Glavna rasprava nastavi dana 6. rujna 2012. godine u 9,00 sati. ŽDO iz Vukovara je dobilo rok od 5 dana da se pismeno očituje o svojim dokaznim prijedlozima.

NAPOMENA:

Na današnju raspravu bio je upućen poziv za svjedoka Marijana Kujundžića. Poziv je vraćen s naznakom da je svjedok mrtav. Gotovo jezovito djeluje činjenica da si ŽDO iz Vukovara, čiji je to bio dokazni prijedlog, nije dalo truda utvrditi koje su žrtve iz Berka žive, koje su mrtve, koje se vode kao nestale. Marijan Kujundžić, kao i njegov otac Jakob Kujundžić, vode se kao nestali hrvatski branitelji. Njegov brat Marko Kujundžić pronađen je i sahranjen. Vjerojatno je ŽDO iz Vukovara mislilo na svjedoka Gabrijela Kujundžića, sinovca Marijana Kujundžića, ali su zbog aljkavog rada i nedostatka profesionalnosti predložili mrtvog čovjeka za svjedoka. Zločin u Berku dovoljno je strašan i težak sam po sebi, kako zbog velikog broja žrtava, tako i zbog činjenice da su žrtve ubijane i zlostavljane na vrlo okrutan i svirep način. Kada se kaže ovo to ne znači da se to postupanje imputira opt. Miloradu Momiću. Konačno, i samo ŽDO iz Vukovara bitno luta glede optužbe protiv ovoga optuženika, jer se za puno inkriminacija iz prvotne optužnice Momića više ne tereti. Problem je i u ovom postupku loše provedene istrage, te još lošije i nepreciznije optužnice koja je podignuta. Osim toga, ovaj postupak je do sada trebalo već nepravomoćno presuditi. Za nadati se da će postupak nepravomoćno biti završen u rujnu.

6. rujna 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović i Miren Špek, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga, novinar i fotograf

U nastavku dokaznog postupka Predsjednik vijeća izvijestio je nazočne stranke da je u Sudu dana 4. rujna 2012. godine zaprimljena precizirana i izmijenjena optužnica ŽDO iz Vukovara, K-DO-42/01 od 31. kolovoza 2012. godine. Zbog kratkoće vremena izmijenjena i precizirana optužnica nije ranije uručena optuženiku niti njegovu branitelju. Stoga je na današnjoj raspravi uručen primjerak rečene optužnice opt. Miloradu Momiću i njegovu branitelju odvjetniku Tomislavu Filakoviću.

Branitelj opt. Milorada Momića zatražio je kratku stanku radi konzultiranja sa branjenikom.

Nakon konzultacije sa branjenikom branitelj je rekao da danas zaprimljena optužnica ne predstavlja izmjenu i dopunu optužnice već novu optužnicu, koja ne sadrži niti jednu radnju iz prvotne optužnice temeljem koje je optuženik bio izručen iz Francuske. Temeljem ove nove optužnice optuženik ne bi bio izručen. Nadalje, branitelj je rekao da ne zna kako će se nakon ovoga provesti ovaj postupak do kraja s obzirom na novu optužnicu i s obzirom da je njegov branjenik izručen za nešto drugo. Zatražio je odgodu današnje gravne rasprave kako bi se pripremio po novoj optužnici.

Vijeće je donijelo Rješenje kojim je odgodilo današnju raspravu za dan **13. rujna 2012. godine u 9,00 sati.**

13. rujna 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović i Miren Špek, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, članovi obitelji optuženoga, novinar i fotograf

S obzirom da je ŽDO iz Vukovara preciziralo (mijenjalo) optužnicu, sukladno čl. 341. st. 4. u svezi s čl. 320. st. 3. ZKP, Predsjednik vijeća pitao je optuženika da se očituje o rečenoj izmjeni optužnice. Opt. Milorad Momić je rekao da se ne osjeća krivim. Obranu će dati na kraju dokaznog postupka.

U nastavku dokaznog postupka, uz suglasnost stranaka i sudionika postupka, pročitani su iskazi svjedoka koji su svoje iskaze dali tijekom istrage, a do danas nisu saslušani u ovom postupku.⁴ Pročitani su iskazi 26 svjedoka. Pročitani su materijalni dokazi predloženi u optužnici te pismena koje je obrana opt. Milorada Momića predala u sudski spis.

Kako nije bilo novih dokaznih prijedloga, pristupilo se ispitivanju opt. Milorada Momića.

U svojoj obrani **opt. Milorad Momić** je rekao daje 1991. godine živio sa roditeljima u obiteljskoj kući u Berku. Krajem kolovoza 1991. godine došla je njegova sestra, vrlo bolesna. Ona je do tada živjela u Borovo Naselju, no zbog granatiranja u Borovo Naselju je bila vidno uplašena. Molila je brata, odnosno optuženika da ide sa njom u Orolik, gdje njezin suprug Milorad Zuber ima obiteljsku kuću njegovih roditelja i da tamo bude uz nju. Optuženik je otišao krajem kolovoza 1991. godine sa sestrom u Orolik, gdje je živio do kraja listopada 1991. godine, kada je otišao živjeti u Šid. Dana 2. rujna 1991. godine se morao javiti u TO u Oroliku. Ne sjeća se tko mu je rekao da se ide javiti u TO, no kako nije bio stalni stanovnik Orolika, kao i svi drugi punoljetni muškarci, i on se morao javiti u TO. Istoga dana, između 10,00 i 12,00 sati, optuženik je otišao u TO Orolik javiti se. Prolazeći do Štaba TO, ispod oraha, koji se nalazi u dvorištu gdje je bio i Štab TO, vidio je u jednom nepravilnom krugu mještane Berka, ležali su potrbuške, licem okrenutim prema zemlji. Bili su to pripadnici ZNG-a, odnosno, kasnije je čuo da su to pripadnici ZNG. U toj grupi je prepoznao Zlatka Ore, koji je bio jače tjelesne građe, a poznavao ga je iz Berka, te Ivicu Juratovca i Zvonka Štibića. Štab TO nalazi se u istom dvorištu gdje je bila i zgrada veterinarske stanice, samo iza te zgrade, a orah pod kojim su ležali zarobljeni pripadnici ZNG-a iz Berka nalazio se iza zgrade Štaba TO, prema polju.

Optuženik je rekao da je pored zarobljenika samo prošao, nikoga nije dirao, tukao ili zlostavljao, nikome se nije niti javio. Stanka Penavića nije tukao, kao niti bilo koga drugog. Prije rata je bio u dobrim odnosima sa Stankom Penavićem, kao i sa drugim mještanima Berka. Išli su zajedno u kavane, družili se. Oko tih zarobljenika bilo je puno ljudi iz Orolika. Optuženik poznaje Oroličane, ali se sada više ne sjeća koga je vido na ćupriji, u dvorištu i u blizini zarobljenika. Bilo je tu žena, muškaraca. Nije vidio dobrovoljce, niti pripadnike JNA. Rekao je da on nikada nije nosio odobru (uniformu), nije bio zadužen s oružjem, jedino je dobivao automatsku ili poluautomatsku pušku kada je išao na seoske straže, i nakon što mu je smjena prošla vraćao je to oružje. U Berku nije vršio pretrage kuća.

Nadalje, optuženik je rekao da je od članova svoje obitelji čuo da je Stanko Penavić odmah nakon povratka u Berak, a vratio se među prvima još 1997. godine, radio zemlju njegova oca. To je bilo prije no što je njegov otac sklopio ugovor o najmu zemljišta sa Stankom Penavićem. Optuženiku je poznato da je Stanko Penavić plaćao za korištenje zemlje. Kod njegove sestre u kući se sastao Stanko Penavić sa optuženikovim ocem.

⁴ Svjedoci koji su iskaze dali kada se istraga vodila protiv 53 osumnjičenika, koji u svojim iskazima ne spominju opt. Milorada Momića, ali kako ih je ŽDO iz Vukovara ostavio kao dokazne prijedloge i u izmijenjenoj optužnici Sud je te dokaze izveo.

Optuženik se ne sjeća da je među zarobljenik pripadnicima ZNG-a iz Berka vidio Predraga i Mladena Kegelja, Petra Gvozdanića, Vitomira Garvanovića i Tomislava Mrkonjića. Istoga dana ili dan poslije optuženik je čuo da su ti zarobljenici uhićeni u ataru između Berka i Orolika.

Stranke i sudionici postupka nisu imali novih dokaznih prijedloga.

Vijeće je donijelo Rješenje kojim je odredilo da se dana **28. rujna 2012. godine, u 10,00 sati, izvede djelomična rekonstrukcija** događaja u Oroliku u blizini zdravstvene ambulante. Na djelomičnu rekonstrukciju će biti pozvani svjedoci: Vitomir Garvanović, Stanko Penavić i Petar Gvozdanić. Na djelomičnu rekonstrukciju će biti pozvani djelatnici Odsjeka kriminalističke tehnike kako bi njihovi djelatnici izradili skicu lica mjesta i fotografirali rekonstrukciju.

Vijeće je sukladno čl. 107. st. 2. ZKP-a Rješenjem produljilo pritvor opt. Miloradu Momiću, iz razloga navedenih u čl. 102. st. 1. t. 1. ZKP-a.

23. listopada 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, član obitelji optuženoga.

Svjedok Vitomir Garvanović

Svjedok je do sada dao iskaz dana 5. travnja 1993. godine u istrazi, dana 5. prosinca 2011. godine na glavnoj raspravi te na djelomičnoj rekonstrukciji na licu mjesta u Oroliku.

Na današnjem ročištu za glavnu raspravu je rekao da je kritičnog dana, 2. rujna 1991. godine, kada je bio zarobljen, ležao na zemlji licem okrenut prema zemlji. Pored njega su bili pokojni Zlatko Ore, a uz Zlatka Orea bio je njegov pokojni brat Željko Ore, ali iza svjedoka. Svjedok se ne sjeća gdje je ležao Predrag Kegelj, ali zna da su svi bili iza njega. Prvo je ugledao opt. Milorada Momića, dolazio je u dvorište s puškom strojnicom, koju je ostavio naslonjenu na zid terase. Optuženik je stajao uz tu terasu. Kada su u dvorište uveli Stanka Penavića opt. Momić je stajao uz terasu. Stanko Penavić je morao sknuti hlače, tada su ga počeli tući. U trenutku kada su Stanka Penavića počeli tući, svjedok je vidio da je Penaviću prišao i opt. Momić i počeo ga tući. Osim optuženika, Penavića su tukli Nonković, Pribičević, Grčić te još dvije svjedoku nepoznate osobe. Svjedok je bio udaljen 4 – 5 m u kritičnom trenutku. Stanka Penavića su tukli par minuta, nakon čega su dvije osobe iz grupe koja ga je tukla „prevukla“ Penavića iza svjedoka i tu ga plegla na zemlju.

Branitelj opt. Milorada Momića stavio je **primjedu** na današnji iskaz svjedoka: svjedok je u istrazi ispitivan sat i pol vremena o kritičnim događajima, a posebice o zarobljavanju 2. rujna 1991. godine, i ne spominje opisani događaj i optuženika; današnji iskaz svjedoka u potpunosti je suprotnosti s iskazom oštećenog Stanka Penavića; ovaj svjedok je ustrajao na činjenici da su Stanku Penaviću svukli hlače, a sam Stanko Penavić je rekao da je u Beograd odvezen odjeven, ali bez vojničkih čizama. Rekao je da je cijeli iskaz ovoga svjedoka konstrukcija.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se izvrši medicinsko vještačenje oštećenog Stanka Penavića, radi utvrđivanja vrste i karaktera ozljeda i mehanizma nastanka ozljeda kod oštećenog Stanka Penavića.

Član Vijeća zatražio je razjašnjenje od zamjenika ŽDO iz Vukovara zašto navedeni prijedlog nije podnio ranije, iako je medicinska dokumentacija u spisu postojala i ranije. Zamjenik ŽDO iz Vukovara je pojasnio da prijedlozi odvjetništva mogu biti i taktika odvjetništva kada će ih predložiti, a

Vijeće odlučuje o prijedlozima stranaka i sudionika postupka. Član Vijeća ukazao je da postoji načelo ekonomičnosti postupka i da je sud dužan voditi računa da se postupak ne odugovlači.

Branitelj opt. Milorada Momića podržao je riječi člana Vijeća, naglasio je da je njegov branjenik u pritvoru, a da je najosjetljivije pravo upravo pravo na slobodu. Prihvaća da taktika odvjetništva može biti da predlažu izvođenje dokaza kada žele, ali da to ne mogu činiti na štetu optuženika. Žestoko se protivi izvođenju navedenog dokaza, jer se iz medicinske dokumentacije koja se nalazi u spisu ne vidi niti mehanizam nastanka niti vrijeme nastanka ozljeda.

Vijeće je Rješenjem odlučilo da prihvaća prijedlog za medicinsko vještačenje težine ozljeda oštećenog Stanka Penavića, te mehanizam i vrijeme nastanka istih.

Nadalje, Vijeće je Rješenjem odlučilo da se nastavak glavne rasprave zakaže za dan **19. studenoga 2012. godine u 9,00 sati**. Na ročište za glavnu raspravu bit će prepraćen po policiji oštećenik Stanko Penavić. Spis sa medicinskom dokumentacijom oštećenog Stanka Penavića bit će dostavljen vještaku medicinske struke.

19. studenoga 2012. godine – nastavak dokaznog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, članovi obitelji optuženoga

U nastavku dokaznog postupka nalaz i mišljenje dao je **vještak medicinske struke dr. Anto Blažanović**. Vještak je u cijelosti ostao kod svog pisanog nalaza i mišljenja. Odgovarajući na pitanja branitelja opt. Milorada Momića, vještak je rekao da je u nalogu za vještačenje dobio što treba vještačiti. Vještačio je na temelju medicinske dokumentacije povijesti bolesti za ošt. Stanka Penavića, a konkretno u pogledu prijeloma lijeve zigmatične (jagodične kosti) vještačio je na temelju Povijesti bolesti Klinike za kirurgiju čeljusti i lica KBC Zagreb od 17. kolovoza 1992. godine. Inicijalni dokument neposredno nakon ozljede nije imao.

Nadalje, vještak je rekao da rengenološki nalaz smatra validnim, jer se nalazi na poledini uputnice za rengenološki pregled na ime oštećenika. Pojasnio je da je uobičajeno da se na poputnicama piše nalaz i mišljenje određenog liječnika specijaliste kome je pacijent bio upućen, a ime i prezime pacijenta nalazi se na uputnici. U konkretnom slučaju ne radi se o rengennoj snimci, već o opisu te snimke. U pregledanoj medicinskoj dokumentaciji vještak nije vidio RTG snimku prsnog koša oštećenika.

Vještak je pojasnio da je za prijelom zigmatične (jagodične kosti) potreban jak udarac tupo tvrdim mehaničkim sredstvom. Iznad kosti nalaze se meka tkiva, nakon jakog udarca može doći do nagnječenja mekih tkiva, oguljotina, krvnih podljeva, a može doći i do razdernih rana.

Svjedok ošt. Stanko Penavić, iskaz je davao više puta (23. veljače 1999. godine, 16. svibnja 2002. godine, 28. rujna 2012. godine djelomična rekonstrukcija događaja)

Na današnjem ročištu za glavnu raspravu svjedok oštećenik je rekao da je uhićen 2. rujna 1991. godine. Odmah kada je doveden na kapiju dvorišta „razbijen je“. Nakon toga se „probudio, došao k sebi“ pod orahom ili orasima, ne sjeća se je li bilo jedno ili više stabala. Njegovo prvo obraćanje liječniku bilo je u logoru. Naime, ispitivao ga je jedan potpukovnik KOS-a u vojno istražnom zatvoru u Beogradu, na Topčideru. Taj potpukovnik je rekao da svjedoka treba medicinski zbrinuti. No, umjesto medicinskog zbrinjavanja odveli su ga kod zubara, koji je rekao da mu on ne može pomoći, da treba otići na maksilofacijalnu kirurgiju, zbog obavljanja kirurških zahvata koje on ne može učiniti. Sestra, koja je radila kod zubara, rekla je da svjedoku treba dati metak a ne uputnicu. Svjedok oštećenik je vraćen u logor bez analgetika, koje je tražio, nije medicinski zbrinut. Nakon dvadesetak

dana prvi put je dobio lijekove. Prepisano mu je da se ima liječiti u Bujanj Potoku, no nitko mu nije htio davati lijekove.

Operaciju na zubalu imao je u jednoj poliklinici u Zagrebu, o čemu posjeduje medicinsku dokumentaciju. U Vinkovcima je ponovo rađena rekonstrukcija kompletnog lijevog zubala, i danas ima tegoba, danas čak ne može nositi protezu. I danas se vidi otečenost na lijevoj strani.

Odgovarajući na pitanja branitelja opt. Milorada Momića svjedok oštećenik je rekao da se ne sjeća tko je bio prvi od njega od zarobljenika, tko je ležao do njega. Sjeća se određenih momenata iz toga vremena. Ne sjeća se za konkretne osobe gdje su točno ležale, u kakvom su položaju bile.

Prvi pregled u Zagrebu, nakon izlaska iz zarobljeništva, imao je 12. prosinca 1991. godine. Na tom pregledu rekao je liječniku za ozlijeđenu jagodičnu kost. Toga dana obavljen je jedan opći pregled, a kasnije su išli na specijalističke preglede.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se od svjedoka oštećenika pribavi dokumentacija o ozljedama zubala.

Optuženik i branitelj protivili su se ovom dokaznom prijedlogu zamjenika ŽDO iz Vukovara, naglasivši da su i ŽDO i oštećenik od početka znali za ozljedu. Osim toga, i pismenim nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke zaključuje se da prilikom prvog pregleda liječnika u RH nije registrirana ozljeda zigmatične kosti i zubala. Zaključak je vještaka da ne može odrediti vrijeme nastanka ozljede, da je to moglo biti u vrijeme zarobljeništva, pa čak i prijeratnih događanja.

Vijeće je Rješenjem prihvatilo prijedlog da se od oštećenika Stanka Penavića pribavi medicinska dokumentacija, da se od Ureda državne uprave zatraži medicinska dokumentacija o ozljedi zubala prilikom podnošenja zahtjeva za utvrđivanje oštećenikove invalidnosti.

Vijeće je donijelo Rješenje kojim je odgodilo današnju raspravu za dan **30. studenoga 2012. godine u 9,00 sati.**

30. studenoga 2012. godine – nastavak dokaznog postupka
--

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, članovi obitelji optuženoga

Predsjednik Vijeća je uručio strankama i sudionicima ovog kaznenog postupka kopije: Povijest bolesti za ošt. Stanka Penavića (izdao Dom zdravlja radnika MUP RH); medicinski dokument Doma zdravlja Novi Zagreb ZS Siger s nalazom specijalista od 5. ožujka 1992. godine; medicinski dokument KBC Zagreb, Klinike za očne bolesti od 27. travnja 1992. godine; uputnica za rengenološki pregled s rengenološkim nalazom i mišljenjem, koje je ošt. Stanko Penavić dostavio Predsjedniku vijeća dana 21. studenoga 2012. godine.

Stranke i sudionici postupka suglasili su se da vještak medicinske struke dr. Anto Blažanović izvrši dopunsko vještačenje, radi utvrđivanja težine tjelesnih ozljeda ošt. Stanka Penavića i utvrđivanja mehanizma njihova nastanka i vremena njihova nastanka.

U nastavku dokaznog postupka nalaz i mišljenje dao je **vještak medicinske struke dr. Anto Blažanović**. Vještak je iz medicinske dokumentacije utvrdio da su ozljede lijeve strane lica i povrede lijeve strane gornje vilice lake tjelesne ozljede. Iz medicinske dokumentacije nije mogao utvrditi vrijeme nastanka navedenih ozljeda.

Odgovarajući na pitanje **branitelja optuženoga** vještak je rekao da Povijest bolesti nema uočljivog okrugloga žiga, na uptonici za rengenološki pregled, kao i na poleđini te uptonice nema okruglog žiga. Rekao je da je za njega ovakav medicinski dokument „manjkav u administrativnom smislu“.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara nije imao novih dokaznih prijedloga i zatražio je rok za preciziranje optužnice. Branitelj i optuženik nisu imali novih dokaznih prijedloga.

Vijeće je Rješenjem optuženiku produljilo pritvor. ŽDO-u iz Vukovara dan je rok od tri dana radi preciziranja optužnice.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **20. prosinca 2012. godine u 9,00 sati**.

20. prosinca 2012. godine – završetak prvostupanjskog kaznenog postupka

Nazočni: Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, novinar i fotograf, članovi obitelji optuženoga

Predsjednik Vijeća upoznao je nazočne stranke i sudionike postupka da je dana 5. prosinca 2012. godine u Sudu zaprimljena precizirana optužnica ŽDO iz Vukovara te da su dana 6. prosinca 2012. godine preciziranu optužnicu zaprimili opt. Milorad Momić i njegov branitelj.

Sukladno odredbi čl. 341. st. 4. u svezi s čl. 320. st. 3. ZKP, **optuženik** je upitan kakav stav zauzima prema izmijenjenoj optužnici. Opt. Milorad Momić je izjavio da je razumio preciziranu optužnicu te da nije kriv za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret. Sukladno odredbi čl. 320. st. 7. ZKP optuženik je rekao da će svoju obranu dati na kraju dokaznog postupka.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara predložio je da se pročita i izvrši uvid u: Zapisnik, Izvješće i fotografije Fotoelaborata djelomične rekonstrukcije događaja; pročita medicinska dokumentacija, koju je oštećeni Stanko Penavić naknadno dostavio u spis.

Optuženik i njegov branitelj suglasili su se s prijedlogom zamjenika ŽDO iz Vukovara.

Nakon što su pročitani predloženi materijalni dokazi, **branitelj opt. Milorada Momića** stavio je primjedbu na vjerodostojnost dijela medicinske dokumentacije oštećenog Stanka Penavića, jer su uptonica za rengenološki pregled i rengenološki nalaz i mišljenje bez pečata i datuma kada su izvršeni pregledi, te se ne može utvrditi kada su obavljani.

Opt. Milorad Momić ostao je kod svoje obrane koju je dao 13. rujna 2012. godine te je rekao da nema što dodati. Zamjenik ŽDO iz Vukovara i branitelj nisu imali pitanja za optuženika. Odgovarajući na pitanja predsjednika vijeća optuženik je rekao da ne zna je li prije 2. rujna 1991. godine u Berku i Oroliku osnovan Štab TO; da su Orolik i Berak udaljeni 2 km, a da im se atari dodiruju, izmiješani su; Orolik je pripadao općini Vinkovci, a Berak općini Vukovar. U drugoj polovini kolovoza 1991. godine, sve do 2. rujna 1991. godine u Berku nije bilo straža, preko dana se išlo na polja, ljudi su radili, a noću se nitko nije kretao, nigdje se nije išlo. Optuženik je sa ocem radio na poljoprivredi. Krajem listopada 1991. godine iz Orolika je otišao u Šid, gdje je bio do veljače 1992. godine. Tijekom tog vremena obilazio je roditelje u Berku i sestru u Oroliku. Rekao je da nije pripadao niti jednoj vojnoj jedinici, no rekao je da je vjerojatno bio na spisku TO kao i drugi. Zna da su u kući Penavića i Mitrovića bili zatočeni Hrvati, tuda je prolazio. Osim toga, njegova obiteljska kuća je druga kuća od tih kuća.

Govori stranaka

Zamjenik ŽDO iz Vukovara rekao je da se iz izvedenih dokaza tijekom ovog postupka utvrdila opstojnost kaznenog djela koje se optuženiku stavlja na teret preciziranom optužnicom. To je

utvrđeno iz personalnih dokaza, što iz iskaza saslušanih svjedoka tijekom dokaznog postupka, što iz pročitanih iskaza koje su svjedoci dali tijekom istrage u osnovnom predmetu zločina u Berku, kao i iz materijalnih dokaza: medicinske dokumentacije na ime oštećenika Stanka Penavića te iz nalaza i mišljenja sudsko medicinskog vještaka. Iskaze oštećenog Stanka Penavića, svjedoka Vitomira Garvanovića, Predraga i Mladena Kegelja, Zvonka Štibića, Ivica Juratovca, Tomislava Mrkonjića, Petra Garvanovića i drugih svjedoka, zamjenik ŽDO iz Vukovara ocijenio je vjerodostojnima, jer su to osobe koje su kritičnog dana zarobljene, govorili su ono što su vidjeli i doživjeli. Svi ti svjedoci dovedeni su kritičnog dana u Orolik, u dvorište kuće u ulici V. Nazora 11 te su opisali što se događalo toga dana. Zamjenik ŽDO iz Vukovara analizirao je iskaze pojedinih svjedoka. Za Vitomira Garvanovića je rekao da je jedini bio u situaciji da vidi što se dogodilo, jer je zbog povrede ležao na leđima, dok su ostali zarobljenici ležali licem okrenutim prema zemlji. Stoga je svjedok Vitomir Garvanović vidio tko je tukao oštećenog Stanka Penavića. Sam oštećenik je opisao način na koji je pretučen, no nije izričito naveo tko ga je tukao. Zamjenik ŽDO iz Vukovara rekao je da su svi svjedoci, koji su u kritično vrijeme bili zarobljeni i ležali pod orahom, vidjeli da je Stanko Penavić pretučen. Svjedoci, koji su kritičnog dana bili zarobljeni, osim Stanka Penavića i Vitomira Garvanovića rekli su da su bili u strahu, da je optuženik prilazio i obraćao se nekima te ja bio sa puškostrojnicom.

Nadalje, osvrnuo se na prigovor obrane na medicinsku dokumentaciju. Rekao je da „administrativne manjkavosti“ dijela medicinske dokumentacije ne čine tu dokumentaciju nevjerodostojnom, jer istu treba staviti u sklop samih događanja, a, osim toga, istu dokumentaciju je predao oštećenik u spis predmeta. Osvrnuo se na iskaze pojedinih svjedoka koji su govorili o optuženikovoj pripadnosti TO Berak. Naveo je iskaz svjedokinje Marije Tarač, Marije Penavić, Franje Burgera i Evice Penavić, koji su govorili o tome da je optuženik u kritično vrijeme bio pripadnik TO Berak, kao i o njegovu ponašanju u kritično vrijeme.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara je rekao da je obrana optuženika dana s namjerom da se izbjegne kaznena odgovornost. Priznao je da je kritičnog dana bio u Oroliku, da je išao javiti se u TO u Oroliku, te je prihvatio mogućnost da je netko tukao Stanka Penavića, ali da to nije bio on. S obzirom na iskaze svih svjedoka i utvrđeno činjenično stanje, zamjenik ŽDO iz Vukovara smatra da je obrana optuženika nevjerodostojna i neistinita. Predložio je da se optuženika proglasi krivim i osudi po zakonu, da mu se produlji pritvor iz istih razloga iz kojih je određen.

Branitelj opt. Milorada Momića je svoju obranu počeo analizom optužnice. Rekao je da je to peta optužnica u ovom predmetu. Prvotnom optužnicom su njegovom branjeniku stavljeni na teret „grozni“ zločini, ubojstva, silovanja, da je osobe sjekao motornom pilom, sudjelovao u premlaćivanju ljudi, krađi imovine,... Nakon svih izmjena optužnice sada mu se stavlja na teret da je sa više osoba tukao rukama i nogama obuvenim u vojničke čizme Stanka Penavića. Da je takva optužnica bila od početka, branitelj je uvjeren da Republika Francuska sigurno ne bi izručila njegova branjenika. Dana 31. kolovoza 2012. godine optužnica je izmijenjena na način da ne sadrži niti jednu inkriminaciju iz prvobitne optužnice. Sada se njegovu branjeniku, ne slučajno, stavlja na teret da je bio pripadnik TO Berak, iako ni jedan svjedok nije rekao da je on bio teritorijalac, da je bio u odori. S druge strane se za oštećenika u optužnici tvrdi da je bio civil. Svjedok Vitomir Garvanović i oštećenik Stanko Penavić rekli su da je opt. Milorad Momić bio u civilu kada se kritične zgrade 2. rujna 1991. godine došao javiti u Štab TO Oriolik. Oštećenik Stanko Penavić za sebe je rekao da je bio pripadnik ZNG-a, a ostali svjedoci, među kojima i svjedok Vitomir Garvanović tvrde da je oštećenik bio u vojnoj odori. Branitelj je rekao da je iz Registra branitelja vidljivo da je oštećenik Stanko Penavić bio pripadnik ZNG-a od 1. svibnja do 31. kolovoza 1991. godine, a da je 1. rujna 1991. godine postao pripadnik 204. brigade HV-a. Odvjetništvo je civila, njegova branjenika, označilo kao pripadnika TO-a, jer je to potrebno iz razloga da bi isti mogao biti kazneno odgovoran, dok s druge strane vojnu osobu, pripadnika ZNG-a, odnosno 204. brigade HV-a, oštećenika Stanka Penavića pokazuje kao civila. To je potrebno da bi se uopće moglo raditi o kaznenom djelu.

Branitelj je analizirao optužnicu pitajući se kako se došlo do navoda da su oštećenika tukli 10 minuta; odakle se došlo do navoda da je njegov branjenik bio u vojničkim čizmama? Za oštećenika se točno navode ozljede koje je zadobio kritične zgrade, a uopće se ne navodi koje udarce je dobio, na koji način, u koji dio tijela. Tijekom postupka branitelj je više puta ukazivao na nevjerodostojnost medicinske dokumentacije. Vještak medicinske struke izričito je naglasio da se ne može utvrditi

vrijeme nastanka ozljeda koje su opisane u zadnjoj optužnici. U medicinskom dokumentu od 12. prosinca 1991. godine, koji je sastavni dio spisa, ne navode se ozljede: prijelom lijeve jagodične kosti te prijelom dva zuba. Taj dokument je iz vremena kada je oštećenik bio prvi put na pregledu. Rečene povrede navode se u dokumentaciji iz ožujka, a potom iz kolovoza 1992. godine. Nelogično je, neživотно i nevjerodostojno da oštećenik par mjeseci nakon 12. prosinca 1991. godine „šeta s prijelomom lijeve jagodične kosti i prijelomom dva zuba“.

Branitelj je analizirao iskaze svjedoka Vitomira Garvanovića, oštećenika Stanka Penavića. Rekao je da svjedok Vitomir Garvanović, koji je navodno gledao kako tuku oštećenika, nije mogao opisati niti jedan udarac, način na koji je tučen, tko je zadao udarac oštećeniku. Sam oštećenik Stanko Penavić je rekao da je dovezen u Orolik, da je odmah nakon što je izvučen iz automobila dobio udarac u glavu i da je pao, da je na suvozačkom mjestu u autu bio optuženik, dok se imena ostalih osoba, koje sve poznaje, nije mogao sjetiti. Za razliku od njega svjedok Vitomir Garvanović tvrdi da je vidio da oštećenika vode na 4 – 5 metara od mjesta gdje je svjedok ležao, da je vidio da se optuženik, koji je došao pet minuta prije, priključio grupi koja je tukla Stanka Penavića. Svjedoci Tomislav Mrkonjić i Zvonko Štibić su rekli da su batine dobili 2. rujna 1991. godine, ali na drugom mjestu, na igralištu.

Branitelj je ukazao da je njegov branjenik na djelomičnoj rekonstrukciji jedini opisao stranu kojom je došao, samo mjesto događaja, dok su svjedoci pokazivali u suprotnim smjerovima.

Zaključno, branitelj je rekao da njegova branjenika treba osloboditi iz razloga: opt. Milorad Momić nije bio pripadnik Štaba TO, oštećenik Stanko Penavić nije bio civil, već vojna osoba. Već iz ove dvije stvari proizlazi da nema osnove za kazneno djelo koje se njegovu branjeniku stavlja na teret. Predložio je da njegov branjenik bude oslobođen, da mu se odmah ukine pritvor, jer je već dvije godine u pritvoru zbog prvobitne optužnice koja mu je na teret stavljala teške inkriminacije. Svoj govor završio je riječima kolege iz SAD-a: „Gospodo suci, neka bude pravde ili neka nebo padne na nas“.

Opt. Milorad Momić prihvatio je završni govor svoga branitelja.

Predsjednik Vijeća objavio je da je glavna rasprava završena. **Vijeće** se povuklo na vijećanje i glasanje.

Presuda će biti objavljena 21. prosinca 2012. godine u 12,30 sati.